

Sygn. akt VI U 98/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Elżbieta Góralska
Protokolant:	sekr. sądowy Ewa Żarkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 września 2016 r. w S.

sprawy **A. K. (1)**

z udziałem (...) **spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.**

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania A. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 16 grudnia 2015 roku, nr (...)

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od powódki A. K. (1) na rzecz pozwanego kwotę 360 (trzystu sześćdziesięciu) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Elżbieta Góralska

Sygn. akt VI U 98/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 grudnia 2015 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia A. K. (1) podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi: w lutym i marcu 2014 r. na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe – 2.000 zł, ubezpieczenie zdrowotne 1.725,80 zł, w kwietniu 2014 r. na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe – 1.066,67 zł, ubezpieczenie zdrowotne 1.725,80 zł, a w maju 2014 r. na ubezpieczenie zdrowotne – 1.093,00 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał na ustalenia postępowania wyjaśniającego w zakresie poprawności zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego A. K. (1) z tytułu wykonywania umowy

o pracę u płatnika składek (...) sp. z o.o. podnosząc, iż wskazują one na powtarzającą się sekwencję zdarzeń polegającą na tym, że płatnik składek zwiększa wielokrotnie podstawę wymiaru składek A. K. (1) każdorazowo przed rozpoczęciem korzystania przez nią z długotrwałych świadczeń związanych z ciężką i macierzyństwem. Organ rentowy zwrócił również uwagę, że wzrost wynagrodzenia dotyczył tylko ubezpieczonej. W opinii ZUS wątpliwości wzbudza znaczące podwyższenie wynagrodzenia dla A. K. (1), w sytuacji, gdy równocześnie zmniejszono wymiar czasu pracy. Zdaniem organu rentowego, o ile zmniejszenie wymiaru czasu pracy przez A. K. (1) wydają się logiczne i w pełni uzasadnione, chociażby ze względu na ciężką, o tyle w rozpatrywanej sprawie brak jest dowodów uzasadniających tak drastyczną zmianę wynagrodzenia, zwłaszcza, że pozostałe warunki zawartej przez strony umowy o pracę, a w szczególności zakres obowiązków ubezpieczonej, nie uległy zmianie. ZUS zwrócił również uwagę, że dokumenty za okres od stycznia do marca 2014 r. w których rozliczono za ubezpieczoną składki od podstawy wymiaru wynoszącej 8.000,00 zostały złożone dopiero w dniu 15 kwietnia 2014 r., czyli zaledwie 2 dni przed powstaniem niezdolności do pracy. Ponadto składki za luty i marzec 2014 r. pierwotnie opłacono w takiej samej wysokości jak za miesiąc styczeń 2014 r., która uwzględniała wynagrodzenie ubezpieczonej w kwocie 1.680,00 zł. Natomiast w dniu 24 kwietnia 2014 r. dokonano dopłaty, uwzględniającej nowe, wyższe wynagrodzenie ubezpieczonej. Analiza sprawy doprowadziła organ rentowy do przekonania, że strony porozumiały się w zakresie wyłącznie formalnej realizacji ustalonego zobowiązania, w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej, celem stworzenia pozorów i wywołania mylnego przekonania osób trzecich, w tym ZUS o rzeczywistej woli realizowania tego zobowiązania, co umożliwić miało A. K. (1) uzyskanie nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych. Powyższe potwierdza nie tylko zmiana dotycząca wysokości wynagrodzenia, ale również zmniejszenie wymiaru czasu pracy ubezpieczonej, albowiem w świetle obowiązujących przepisów, w przypadku zmiany wymiaru czasu pracy do naliczenia świadczeń wzięta zostaje podstawa wynikająca z ostatniego zawartego aneksu, a nie podstawa wymiaru z ostatnich 12 miesięcy poprzedzających wystąpienie niezdolności do pracy. W ocenie ZUS strony działając w uzgodnieniu, na dwa dni przed uzyskaniem przez ubezpieczoną zaświadczenia o niezdolności do pracy w związku z ciężką, wstecznie złożyły dokumenty rozliczeniowe zwiększające podstawę wymiaru składek A. K. (1), a następnie dokonały dopłaty wyrównując składki opłacone pierwotnie od niższej podstawy, aby umożliwić ubezpieczonej uzyskanie rażąco wysokich świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa. Wskutek podjętych przez strony działań ubezpieczona po opłaceniu zalewiewnie dwóch składek od podwyższonej podstawy nabyła prawo do wypłaty świadczeń, które łącznie opiewają na kwotę 98.763,94 zł.

W wyniku analizy zgromadzonego materiału dowodowego ZUS uznał, że A. K. (1) świadczyła pracę na warunkach obowiązujących zgodnie z zawartą pierwotnie umową o pracę, czyli z wynagrodzeniem w kwocie 2.000,00 zł brutto miesięcznie, i a postanowienia umowy o pracę w części zmieniającej wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej od 1 lutego 2014 r. do kwoty 8.000,00 zł, uznać należy za nieważne, jako je naruszające zasady współżycia społecznego. Organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 58 § 2 i 3 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego natomiast, jeżeli nieważnością jest dotknięta jest tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części. W konsekwencji ZUS obniżył podstawę wymiaru składek A. K. (1) od lutego 2014 r. do wysokości 2.000,00 zł miesięcznie z uwzględnieniem proporcjonalnego jej pomniejszenia do dni obecności w pracy.

W odwołaniu od decyzji A. K. (1), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wynosi 8.000 zł w okresie od lutego 2014 r. do maja 2014 r. oraz o zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu ubezpieczona wskazała, iż ZUS nie jest uprawniony do kwestionowania podstawy wymiaru składek, jeżeli mieszczą się one w granicach ustawowych, jak to ma miejsce w przypadku kwoty w wysokości 8.000 zł. Wskazując na poglądy doktryny prawa, odwołująca podniosła, że organ rentowy nie był uprawniony do wydania decyzji dotyczącej ustalania podstawy wymiaru składek, był jedynie uprawniony co najwyżej do sprawdzenia, czy płatnik składek w sposób prawidłowo je obliczył, od przychodu uzyskiwanego przez pracownika - A. K. (1). Zdaniem skarżącej brak jest podstaw faktycznych do kwestionowania wysokości podstawy wymiaru składek, biorąc pod uwagę charakter wykonywanej przez nią pracy - tj. członka zarządu spółki kapitałowej, w tym wiążącej się z pracą na tym stanowisku odpowiedzialności, w tym również subsydiarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki, wynikającej

z przepisu art. 299 k.s.h. i analogicznej, wynikającej z przepisu art. 116 Ordynacji podatkowej, które stosuje się odpowiednio do zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Ubezpieczona zauważyła, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie przeprowadził w sprawie jakichkolwiek czynności w zakresie postępowania dowodowego. Wydana decyzja oparta została wyłącznie na bezpodstawnych twierdzeniach, które nie znajdują oparcia w materiale dowodowym. Ubezpieczona podniosła, że zarządza spółka kapitałowa, która wskutek wykonywania przez nią pracy, została podźwignięta z ogromnych problemów kapitałowych, co w rezultacie skutkowało z osiągnięciem w 2013 r. wysokiego zysku z działalności operacyjnej, a podwyższenie wynagrodzenia było z tym powiązane. Zdaniem skarżącej skoro spółka zatrudniająca mniej niż pięć osób osiąga zyski z działalności operacyjnej (bieżącej) rzędu trzech milionów złotych, w sposób adekwatny musi to prowadzić do wzrostu wynagrodzenia osób, które odpowiadają za tak dobry wynik. Ubezpieczona wskazała, że spółka, w jest zatrudniona, zawierała kontrakty o dużej wysokości, wiążące się z wielką odpowiedzialnością za wyniki spółki i ewentualną odpowiedzialnością odszkodowawczą. Połączenie tych kwestii, z wysokimi kompetencjami zawodowymi ubezpieczonej - wyższym wykształceniem, poważnym doświadczeniem zawodowym, ukończonymi wieloma kursami i szkoleniami, musi prowadzić do wniosku, że adekwatne uposażenie dla takiej osoby musi wynosić więcej niż 2.000 zł, które ledwo przewyższa minimalne wynagrodzenia pracownika. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, pomija przy tym fakt, iż prezes Zarządu spółki T. J. osiąga jeszcze wyższe wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę, co wskazuje, iż wynagrodzenie w wysokości 8.000 zł jest wynagrodzeniem adekwatnym do charakteru i rodzaju świadczonej pracy. Zdaniem odwołującej niezrozumiałe są twierdzenia organu rentowego, jakoby miała ona w przewidzieć, iż będzie niezdolna do pracy, ponadto ZUS nie zakwestionował faktu jej niezdolności do pracy, wobec czego data zaistnienia niezdolności do pracy, nie może mieć żadnego związku z datami czynności, które wykonywał zakład pracy.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości z argumentacją, jak w zaskarżonej decyzji.

(...) spółka z o.o. z siedzibą w S. w piśmie procesowym z dnia 11 kwietnia 2016 r. (k. 39) wniosła o uwzględnienie odwołania ubezpieczonej przez ustalenie, że podstawa wymiaru składek wynosi 8.000 zł. Zainteresowana podniosła, że zmiana wysokości płacy związana była z dużą poprawą wyników finansowych spółki, za która odpowiada ubezpieczona. Zainteresowana wskazała, że A. K. (1) była wieloletnim pracownikiem spółki zajmowała odpowiedzialne stanowisko, a przed 2010 r. otrzymywała wynagrodzenie na poziomie około 6.000 zł miesięcznie, zajmując niższe mniej odpowiedzialne stanowisko.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. z siedzibą w S. powstała na mocy aktu założycielskiego spisane w formie aktu notarialnego w dniu 5 marca 1991 r. W dniu 5 lutego 2004 r. spółka została wpisana do Krajowego Rejestru (...) pod numerem KRS (...).

Obecnie przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż internetowa i hurtowa sprzętu AGD.

Członkami zarządu spółki są: T. J. - Prezes Zarządu (ojciec ubezpieczonej), J. K. (1) - wiceprezes zarządu (mąż ubezpieczonej) oraz A. K. (1) - wiceprezes zarządu od 2010 r.

W przypadku zarządu jednoosobowego każdy członek Zarządu reprezentuje spółkę samodzielnie, w przypadku zarządu wieloosobowego do składania oświadczeń woli w imieniu spółki do składania oświadczeń woli w imieniu Spółki uprawniony jest każdy członek zarządu samoistnie do kwoty 10.000 zł jednorazowo i kwoty 30.000 zł łącznie w skali roku. W pozostałym zakresie wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu lub członka Zarządu łącznie z prokurentem.

Niesporne, a nadto:

- odpis KRS k. 24-27, 170-175

Na dzień 31 grudnia 2008 r. zysk netto spółki wynosił 4.872.167,36 zł,

Na dzień 31 grudnia 2009 r. zysk netto spółki wynosił 719.916,58 zł,

Na dzień 31 grudnia 2010 r. strata netto spółki wynosiła – 4.157.334,67 zł.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. strata netto spółki wynosiła – 3.321.448.92,

Na dzień 31 grudnia 2012 r. zysk netto spółki wynosił 2.365.774,78 zł,

Na dzień 31 grudnia 2013 r. zysk netto spółki wynosił 3.029.699,80 zł.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. zysk netto spółki wynosił 1.459.339,80 zł.

Niesporne, a nadto:

- bilans i rachunek zysków i strat na 31.12.2008r. k. 121-122

- bilans i rachunek zysków i strat na 31.12.2009r. k. 123-124

- bilans i rachunek zysków i strat na 31.12.2010r. k. 126-127, 139-147

- bilans i rachunek zysków i strat na 31.12.2011r. k. 128-132

- bilans i rachunek zysków i strat na 31.12.2012r. k. nienumerowana plik akt ZUS, k. 133-138

- bilans i rachunek zysków i strat na 31.12.2013r. k. nienumerowana plik akt ZUS

- bilans i rachunek zysków i strat na 31.12.2014r. k. nienumerowana plik akt ZUS

A. K. (1) (z domu J.) urodzona (...) ukończyła Akademię (...) w P. na kierunku zarządzanie i marketing w zakresie zarządzania przedsiębiorstwami w dniu 6 maja 1997 r. Ubezpieczona posiada ukończone liczne kursy doszkalające w zakresie zarządzania czasem i zadaniami, komunikacji i wywierania wpływu, zarządzania zasobami ludzkimi.

Niesporne, a nadto:

- odpis dyplomu nr (...). nienumerowana akt osobowych A. K.

- zaświadczenia i certyfikaty k. nienumerowane akt osobowych A. K.

W okresie od 1 lipca 1996 r. do 31 lipca 2010 r. A. K. (1) była zatrudniona w spółce (...) w pełnym wymiarze czasu pracy jako:

- zastępca Dyrektora ds. Handlowych w okresie od 1 lipca 1996 r. do 31 marca 1998 r. za wynagrodzeniem w kwocie 1000 zł,

- kierownik sklepu w okresie od 1 kwietnia 1998 r. do 31 maja 2004 r. za wynagrodzeniem w kwocie 900 zł plus premia uznaniowa,

- Dyrektor Handlowy w okresie od 1 czerwca 2004 r. do 31 lipca 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3000 zł plus premia uznaniowa. Od 1 września 2006r. A. J. zarabiała 4500 zł plus premia uznaniowa.

Do listopada 2000r. podstawa wymiaru składek A. K. (1) wynosiła 3000 zł. W grudniu 2000r. podstawa wymiaru składek A. K. (1) wynosiła 3755,42 zł. Od stycznia 2001 r. podwyższono podstawę wymiaru składek A. K. (1) do kwoty 6745,17 zł.

W okresie od 12 marca 2001 r. do 9 lipca 2001 r. ubezpieczona pobierała zasiłek chorobowy w związku z ciążą, w okresie od 10 lipca 2001 r. do 8 stycznia 2002 r. wnioskodawczyni pobierała zasiłek porodowy i macierzyński, w okresie od 1 lutego 2002 r. do 31 marca 2004 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym.

Po powrocie z urlopu wychowawczego podstawa wymiaru składek uległa zmniejszeniu do kwoty 1.431,02 zł. Taką podstawę wymiaru wskazywano w deklaracjach zus do sierpnia 2006r. Następnie we wrześniu 2006r. podstawa wymiaru składek A. K. (1) wynosiła 4448,81 zł, a od października 2006r. co najmniej 4500 zł.

Niesporne, a nadto:

- umowa o pracę z 01.07.1996r. k. 62
- umowa o pracę z 01.04.1998r. k. 62
- aneks z 31.05.2004r. k. 62
- aneks z 01.09.2006r. k. 62
- świadectwo pracy z 31.07.2010r. k. 62
- podstawy wymiaru składek k. nienumerowane plik akt ZUS
- podstawy wymiaru składek k. 164-166

W dniu 28 grudnia 2010 r. spółka (...) zawarła z A. K. (1) umowę o pracę na czas określony od dnia 28 grudnia 2010 r. do 31 grudnia 2015 r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku V-ce Prezesa Zarządu. Strony ustaliły wysokość miesięcznego wynagrodzenia na kwotę 2.000,00 zł brutto.

Strony ustaliły iż do obowiązków zainteresowanej należy:

- udział w posiedzeniach zarządu,
- opracowywanie założeń polityki handlowej Spółki,
- wdrażanie przyjętej przez Zarząd polityki handlowej,
- nadzór nad oddziałami detalicznymi Spółki,
- przestrzeganie tajemnicy przedsiębiorstwa (...), handlowej oraz służbowej,
- rzetelne wykonywanie zarządzeń i procedur ustalonych u pracodawcy,
- przestrzeganie ustalonego przez pracodawcę porządku i czasu pracy,
- przestrzeganie obowiązujących przepisów w tym z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przeciwpożarowych,
- poddawanie się w terminie badaniom lekarskim wstępnym, okresowym i kontrolnym.

W ramach swoich obowiązków ubezpieczona zajmuje się opracowywaniem i wdrażaniem założeń polityki handlowej spółki, nadzorowaniem sklepów, zakupów, planowaniem akcji promocyjnych. Do obowiązków ubezpieczonej należy także podpisywanie i negocjowanie umów z kontrahentami.

Dowód:

- umowa o pracę z 28.12.2010r. k. nienumerowana akt osobowych A. K.

- zeznania A. K. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół k. 78 w zw. z k. 42-44

W dniu 3 stycznia 2011 r. płatnik (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. zgłosił A. K. (1) do ubezpieczenia: emerytalnego, rentowego, chorobowego oraz wypadkowego oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 28 grudnia 2010 r. z podstawą wymiaru składek w wysokości 2.000 zł brutto.

Dowód:

- (...) z 03.01.2011r. k. nienumerowana akt osobowych A. K.

Płatnik składek począwszy od lutego 2012 r. rozliczał za A. K. (1) składki od podstawy niższej niż wynikającej z umowy o pracę, a wynoszącej: za luty 2012 r. - 500,00 zł, od marca 2012 r. do stycznia 2013 r. - 1.500,00 zł, w lutym 2013 r. -1600 zł, od marca do lipca 2013r. - 0 zł, w sierpniu 2013r. - 69,57 zł, od września do listopada 2013 r. - 1.600,00 zł, za grudzień 2013 r. - 3.200,00 zł, za styczeń 2014 r. - 1.680,00 zł.

Niesporne, a nadto:

- dane ubezpieczonego o podstawach wymiaru składek k. nienumerowane plik akt ZUS

- dane dotyczące odprowadzania składek za A. K. k. 65-69

Zgodnie z aneksem do umowy o pracę datowanym na dzień 27 stycznia 2014 r. od dnia 1 lutego 2014 r. zmniejszono wymiar czasu pracy ubezpieczonej do $\frac{3}{4}$ etatu i ustalono wysokość wynagrodzenia zasadniczego na kwotę 8.000,00 zł brutto. Pozostałe warunki zatrudnienia nie uległy zmianie.

Od dnia 1 lutego 2014r. nie nastąpiły żadne zmiany w zakresie obowiązków, ani w wymiarze czasu pracy A. K. (1).

Dowód:

- aneks z 27.01.2014r. k. nienumerowana akt osobowych A. K.

- zeznania A. K. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół k. 78 w zw. z k. 42-44

- zeznania świadka D. J. w wersji elektronicznej oraz protokół k. 44-45

- zeznania J. K. (1) k 78, 45-46

Za okres od stycznia do marca 2014 r. płatnik opłacił składki na ubezpieczenia A. K. (1) od podstawy wymiaru składek wynoszącej 1.680 zł.

W dniu 15 kwietnia 2014 r. do ZUS wpłynęły dokumenty rozliczeniowe ZUS DRA i ZUS RCA wypełnione tego samego dnia, w których płatnik wskazał, że podstawa wymiaru składek za miesiące luty 2014 r., marzec 2014 r. wynosi 8.000 zł.

W dniu 19 kwietnia 2014 r. płatnik złożył w ZUS dokumenty rozliczeniowe ZUS DRA i ZUS RCA wskazujące, że podstawa wymiaru składek za kwiecień 2014 r. wynosi 4266,67 zł.

W dniu 24 kwietnia 2014 r. płatnik dokonał dopłaty składek za miesiące luty i marzec 2014r., uwzględniając nowe, wyższe wynagrodzenie ubezpieczonej.

Dowód:

- ZUS DRA i ZUS RCA za styczeń 2014 r. k. 107-111

- ZUS DRA i ZUS RCA za luty 2014 r. k. 112-113

- ZUS DRA i ZUS RCA za marzec 2014 r. k. 114-115
- ZUS DRA i ZUS RCA za kwiecień 2014 r. k. 116-117
- ZUS DRA z 15.04.2014r. k. nienumerowane plik akt ZUS
- ZUS RCA z 15.04.2014r. k. nienumerowana plik akt ZUS
- ZUS RCA z 19.05.2014r. k. nienumerowana plik akt ZUS
- lista wpłat zidentyfikowanych k. nienumerowana plik akt ZUS, k. 162
- dane ubezpieczonego o podstawach wymiaru składek k. 118, 163
- zeznania świadka E. K. w wersji elektronicznej oraz protokół k. 76-78

W 2004r. żaden inny pracownik, prócz A. K. (1), nie otrzymał podwyżki wynagrodzenia. J. K. (1) pełniący funkcję wiceprezesa od lutego 2012r. był zgłoszony do ubezpieczenia z podstawą wymiaru składek w wysokości 500 zł, od stycznia 2014r jego podstawa wymiaru składek wynosi 1680 zł.

Dowód:

- zeznania A. K. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół k. 78 w zw. z k. 42-44
- zeznania świadka D. J. w wersji elektronicznej oraz protokół k. 44-45
- zeznania J. K. (1) k 78, 45-46
- dane o podstawach wymiaru składek k. nienumerowane plik akt ZUS

A. K. (1) o tym, że jest w ciąży dowiedziała się w kwietniu 2014 r.

Od dnia 17 kwietnia 2014 r. wnioskodawczyni rozpoczęła korzystanie ze zwolnień lekarskich w związku z ciążą.

W dniu 5 października 2014 r. ubezpieczona urodziła syna J. K. (2).

Ubezpieczona wystąpiła o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres od 5 października 2014 r. do 3 października 2015 r. Od 17 listopada 2015 r. A. K. (1) przebywa na urlopie wychowawczym.

Niesporne, a nadto:

- odpis skrócony aktu urodzenia z 10.10.2014r. k. nienumerowana akt osobowych A. K.
- dane o pobieranych świadczeniach i przerwach w zatrudnianiu k. nienumerowane plik akt ZUS
- oświadczenie J. K. (1) z 09.10.2014r. k. nienumerowana plik akt ZUS
- oświadczenie A. K. (1) z 09.10.2014r. k. nienumerowana plik akt ZUS
- dokumentacja medyczna k. 54-61
- zeznania A. K. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół k. 78 w zw. z k. 42-44

W trakcie korzystania przez ubezpieczoną ze zwolnienia lekarskiego i urlopu macierzyńskiego oraz rodzicielskiego jej obowiązki przejął J. K. (1), co nie wiązało się z podwyżką jego wynagrodzenia.

Niesporne a nadto:

- zeznania A. K. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół k. 78 w zw. z k. 42-44
- zeznania świadka D. J. w wersji elektronicznej oraz protokół k. 44-45
- przesłuchanie informacyjne T. J. w wersji elektronicznej oraz protokół k. 41-42, 45
- przesłuchanie informacyjne J. K. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół k. 45-46

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie okazało się nieuzasadnione.

W niniejszej sprawie pod ocenę Sądu poddana została ocena prawidłowości decyzji ZUS z dnia 16 grudnia 2015 r., którą organ rentowy obniżył podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne A. K. (1) na mocy art. 58 § 2 i 3 k.c. począwszy od lutego 2014r.

W pierwszej kolejności odnosząc się do zarzutu braku kompetencji organu rentowego do kwestionowania podstawy wymiaru składek przytoczyć należy uchwałę z dnia 27 kwietnia 2005 r. Sądu Najwyższego, z której wynika, iż w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137 poz. 887 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.).

Sąd Najwyższy wskazał, że przepis art. 353¹ k.c., ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, co oznacza, iż treść stosunku pracy lub jego cel nie mogą sprzeciwiać się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współżycia społecznego - nieważne bezwzględnie.

W cytowanej uchwale podkreślono także, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to skutki bardzo doniosłe, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Co więcej, godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy (art. 13 k.p.) - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny, gdyż w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochronie interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych. Zasada godziwości wynagrodzenia jest względna i wyraża się koniecznością odniesienia jej nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej. W związku z tym zdaniem Sądu Najwyższego nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353 1 k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, można przypisać - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Zdaniem Sądu Najwyższego należy bowiem pamiętać, że alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidaryzmu wymagają, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za

nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych.

Z tego względu zdaniem Sądu Najwyższego art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - w związku z art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym oraz z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) - musi być uzupełniony w ramach systemu prawnego stwierdzeniem, że podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy. Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 1997 r., U 6/96, (...) 1997 nr 5-6, poz. 66 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1999 r., I PKN 465/99, OSNAPiUS 2001 nr 10, poz. 345).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do kontrolowania wynagrodzenia za pracę w aspekcie świadczeń z ubezpieczenia społecznego - zarówno w zakresie zgodności z prawem, jak i zasadami współżycia społecznego. Zgodnie bowiem z treścią art. 86 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych upoważniony jest do kontroli wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń przez płatników składek. Kontrola ta obejmuje między innymi zgłoszenie do ubezpieczenia oraz prawidłowość i rzetelność obliczenia, potrącenia i płacenia składki. Oznacza to przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury - zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Należy przy tym podkreślić, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest ograniczony wyłącznie do zakwestionowania faktu wypłacenia wynagrodzenia w ogóle lub we wskazanej kwocie, ani tylko prawidłowości wyliczenia, lecz może ustalać stosunek ubezpieczenia społecznego na ściśle określonych warunkach, będąc niezwiązanym nieważną czynnością prawną (w całości lub w części).

Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy. W raporcie płatnik przedstawia między innymi dane o tytule ubezpieczenia i podstawie wymiaru składek oraz dokonuje zestawienia należnych składek na poszczególne ubezpieczenia. Dane te mogą być zakwestionowane zarówno przez ubezpieczonego, jak i przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować także wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.). Stanowisko organu rentowego podlega zaś kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Na podstawie art. 41 ust. 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest również uprawniony do zamiany przekazanych przez płatnika składek informacji o wysokości wynagrodzenia. Prawo ubezpieczeń społecznych nie reguluje sposobu, w jaki organ ubezpieczeń społecznych może zastępować nieważne z mocy art. 58 § 3 k.c. poszczególne klauzule umowy o pracę. W niniejszej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypełnił ten brak przez obniżenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej do wysokości wynagrodzenia za pracę określonego w umowie z dnia 28 grudnia 2010r. Stanowisko organu rentowego należało uznać za słuszne.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, iż jedynym celem podpisania aneksu do umowy o pracę datowanego na dzień 27 stycznia 2014r. i zwiększenia wysokości wynagrodzenia A. J. do kwoty 8.000 zł było uzyskanie przez ubezpieczoną wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku ze stwierdzoną ciążą. Z zeznań A. K. (1) wynika, iż o ciąży dowiedziała się ona w kwietniu 2014r. Z przedłożonej przez skarżącą dokumentacji medycznej wynika, iż w czasie wizyty lekarskiej w dniu 17 kwietnia 2014r. odnotowano 14 tydzień ciąży oraz badania prenatalne w normie, co może przemawiać za wcześniejszym niż data wizyty momentem powzięcia wiedzy o ciąży.

Całość zebranego w sprawie materiału dowodowego wskazuje, iż aneks do umowy o pracę strony stosunku pracy podpisały w kwietniu 2014r. po powzięciu informacji o zajściu A. K. (1) w ciążę. Podkreślić bowiem należy, iż za miesiące luty i marzec 2014r. składki na ubezpieczenie społeczne opłacone zostały przez płatnika od poprzednio wskazywanej podstawy wymiaru składek w wysokości 1680 zł. Dopiero w dniu 15 kwietnia 2014r. przesłano do ZUS deklaracje za miesiące luty i marzec 2014r., a w dniu 24 kwietnia 2016r. dokonano dopłaty na poczet wyższych składek za miesiące luty i marzec 2014r.

W ocenie Sądu niewiarygodne są zeznania świadka E. K. jakoby powodem nieprzekazania do ZUS dokumentów rozliczeniowych za luty i marzec 2014r. w terminie były problemy techniczne. Twierdzenie to wskazywałoby bowiem, że dokumenty zostały sporządzone w terminie i tym samym od razu naliczono prawidłowe składki. Tymczasem płatnik w miesiącach od stycznia do marca 2014 r. naliczał składki od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Kwotę 8.000 zł wskazano zaś jako podstawę wymiaru składek dopiero w sporządzonych i przekazanych do ZUS w dniu 15 kwietnia 2014 r. dokumentach rozliczeniowych. Istotne jest przy tym, iż dokumenty sporządzane w programie rozliczeniowym mają automatycznie naniesioną datę ich wypełnienia, na którą bez wpływu pozostaje data wysłania tych dokumentów do ZUS. Jeżeli zatem prawdziwe byłoby twierdzenie płatnika, że dokumenty rozliczeniowe zostały utworzone w obowiązujących terminach tj. w miesiącach lutym i marcu 2014 r., to bez względu na datę ich wysłania, widniałaby na nich wcześniejsza data utworzenia. Tymczasem na wszystkich dokumentach rozliczeniowych przesłanych do ZUS widnieje data 15 kwietnia 2014 r. jako dzień wypełnienia dokumentu, co dowodzi, że dokumenty te zostały utworzone i wysłane tego samego dnia oraz że nastąpiło to dwa dni przed rozpoczęcia korzystania przez ubezpieczoną ze zwolnienia lekarskiego. Co więcej dopiero w dniu 24 kwietnia 2014 r. płatnik dokonał dopłaty składek za luty i marzec 2014r. do wysokości uwzględniającej nowe, wyższe wynagrodzenie ubezpieczonej.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowody jednoznacznie wskazuje, że jedynym celem zwiększenia wynagrodzenia A. K. (1) było uzyskanie przez nią wysokich świadczeń ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego oraz macierzyńskiego. W ocenie Sądu wskazują na to zeznania ubezpieczonej, zeznania świadka D. J. oraz członka zarządu spółki (...), z których jasno wynika, że A. K. (1) o ciąży dowiedziała się w kwietniu 2014 r., a w okresie od lutego 2014r. nie zaszły żadne zmiany w zakresie wykonywanych przez skarżącą obowiązków, ani w wymiarze jej czasu pracy. Z zeznań J. K. (1) wynika, iż od lutego 2014r. czas pracy ubezpieczonej skrócił się do 8-10 godzin dziennie, co dowodzi pozorności zapisu aneksu o zmniejszeniu czasu pracy do ¾ etatu. Fakt, iż w podobnym okresie podwyżki nie otrzymał żaden pracownik, a co więcej pełniący jak skarżąca funkcję wiceprezesa zarządu J. K. (1) otrzymywał wynagrodzenie na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę także potwierdzają słuszność stanowiska organu rentowego. Podkreślić też należy, iż wynagrodzenie J. K. (1) nie wzrosło nawet po tym jak przejął obowiązki przebywającej na zwolnieniu lekarskim A. K. (1).

Ubezpieczona nie wykazała w niniejszym postępowaniu żadnych racjonalnych przesłanek, które mogłyby uzasadniać podwyżkę jej wynagrodzenia z kwoty 2.000 zł brutto do kwoty 8.000 zł od 1 lutego 2014 r. Zauważyć należy, że już w 2012 r. sytuacja finansowa spółki (...) była na tyle dobra, że wnioskodawczyni mogła otrzymać wyższe wynagrodzenie. O ile bowiem na dzień 31 grudnia 2011 r. strata netto Spółki wynosiła – 3.321.448,92, to już na dzień 31 grudnia 2012 r. zysk netto Spółki wynosił 2.365.774,78 zł. Ponadto z zeznań skarżącej wynika, że dobry wynik finansowy za 2013r znany był już w listopadzie 2013r., co wskazuje na to, że sytuacja finansowa spółki nie była przyczyną zwiększenia wynagrodzenia do kwoty 8000 zł. Gdyby powodem podwyżki były wyniki finansowe spółki, to podwyżka mogłaby nastąpić już od stycznia 2014r., a nadto z pewnością podwyżką objęty zostałby J. K. (1) zajmujący analogiczne jak skarżąca stanowisko. Brak jest bowiem racjonalnych powodów, by jednego z wiceprezesów wynagradzać na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę, a drugiego kwotą 8000 zł.

Jak zeznała sama A. K. (1) od lutego 2014r. nie zmieniły się wykonywane przez nią obowiązki, ani czas jej pracy. W późniejszych zeznaniach przyznała nawet, że od lutego 2014r. pracowała krócej. Przedstawione okoliczności potwierdzają, iż zgłoszenie A. K. (1) do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego z podstawą wymiaru składek w wysokości 8.000 zł dotyczyło zamierzonego krótkotrwałego wykonywania umowy o pracę za wysokim wynagrodzeniem. W efekcie przeciętny stosunek wysokości świadczenia do wniesionej składki pozostał w całkowitym oderwaniu do ustawowych regulatorów sprawiedliwego rozłożenia kosztów świadczeń przez odniesienie do okresu

opłacania składek. Okres ten ma zresztą drugorzędne znaczenie, gdyż w świetle utrwalonego orzecznictwa sądów powszechnych i tak każde postanowienie umowy o pracę, zmierzające do wyłudzenia świadczeń z ubezpieczenia społecznego, należy ocenić jako nieważne przez istnienie zamiaru obejścia prawa lub przez swą sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, wyrażającą się niegodziwością celu i zderzeniem się z prawem innych ubezpieczonych (art. 58 k.c.).

Słusznie także organ rentowy zwrócił uwagę na fakt, że w 2001 r. również zwiększono wynagrodzenie ubezpieczonej, która zaraz po tym zaczęła korzystać z zasiłków chorobowego, a następnie macierzyńskiego. Brak racjonalnych przesłanek uzasadniających podwyżkę wynagrodzenia tylko jednego z wiceprezesów w 2014r. oraz powtarzalność okoliczności w jakich dochodziło do znacznego podwyższenia wynagrodzenia skarżącej potwierdza ustalenie, że jedynym celem podwyższenia wynagrodzenia A. K. (1) do kwoty 8000 zł było uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłków chorobowego i macierzyńskiego.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów złożonych przez strony oraz na podstawie zeznań świadków i stron. Zeznania ubezpieczonej, Wice Prezesa J. K. (1) oraz świadka D. J. Sąd uznał za niewiarygodne w zakresie twierdzeń o dacie i przyczynie zawarcia aneksu do umowy z dnia 28 grudnia 2010r. Jak już wskazano wyżej zeznania te są nielogiczne, a nadto pozostają w sprzeczności z obiektywnymi dowodami w postaci dokumentów rozliczeniowych sporządzonych w dniu 15 kwietnia 2014r., dokumentami obrazującymi sytuację finansową spółki a przede wszystkim z faktem opłacenia składek za miesiące luty i marzec 2014r. od podstawy wymiaru w wysokości 1680 zł. Z przyczyn wskazanych już wyżej za niewiarygodne sąd uznał zeznania E. K. rzekomo nieodpłatnie świadczącej spółce (...) (osiągającej milionowe zyski) usługi w zakresie przesyłania dokumentów rozliczeniowych do ZUS. Sąd pominął dowód z zeznań Prezesa T. J., gdyż po przesłuchaniu informacyjnym nie stawiał się on na kolejną rozprawę będąc wezwanym pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań.

W świetle przedstawionych argumentów uznać należało, że zgłoszenie A. K. (1) do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego z podstawą wymiaru składek w wysokości 8000 zł od 1 lutego 2014 r. dotyczyło zamierzonego wyłudzenia świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Działanie takie należy ocenić jako nieważne przez swą sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, wyrażającą się np. niegodziwością celu i zderzeniem się z prawem innych ubezpieczonych (art. 58 §2 i 3 k.c.).

W świetle przedstawionych argumentów Sąd uznał, iż zaskarżona decyzja jest prawidłowa, wobec czego stosownie do treści art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołanie jako nieuzasadnione.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w pkt II orzeczenia, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Na koszty należne pozwanemu organowi rentowemu złożyło się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego. Jego wysokość sąd ustalił na podstawie § 9 ust. 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2016 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych na kwotę 360 zł.